

РОЛЬ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ В ЕКОНОМІЦІ, ЩО БАЗУЄТЬСЯ НА ЗНАННЯХ THE ROLE OF POSTGRADUATE EDUCATION IN THE KNOWLEDGE-BASED ECONOMY

У статті досліджено роль післядипломної освіти в економіці, що базується на знаннях. Розглянуто основні риси економіки, що базується на знаннях. Наведено взаємозв'язок індексу глобальної конкурентоспроможності та індексу вищої освіти і навчання. Розглянуто потенційні вигоди вищої освіти для соціального та економічного розвитку. Представлено ідеальну ринкову модель економіки знань та її елементи. Доведено необхідність у зміні принципів взаємодії науки та освіти, переходу від системи освіти «на все життя» до системи освіти «протягом усього життя». Наведено основні завдання у напрямі руху університетів до суспільства знань.

Ключові слова: економіка, що базується на знаннях, післядипломна освіта, суспільство знань, застарівання знань, освіта на все життя, освіта протягом усього життя, індекс знань, індекс глобальної конкурентоспроможності.

Постановка проблеми. Сьогодні суспільство переживає великі зміни: криза економіки та безробіття, зниження рівня та якості життя більшої частини населення. Разом з тим продовжують розвиватися цифрові технології, удосконалюються комунікаційні мережі, що дає більше можливостей для розвитку особистості, але й містить значні ризики. Зокрема, все сильніше збільшується розрив між тими, хто має успіх на ринку праці, постійно підтримує та оновлює свої навички, і тими, хто відстає, не встигаючи за професійними вимогами, які постійно зростають. Всі зазначені зміни можна описати як перехід до «суспільства, що базується на знаннях», тобто такого, де основою економіки є нематеріальні товари та послуги і де знання та вміння набувають першочергового значення. На сьогодні інвестиції в знання зростають швидше, ніж інвестиції в основні фонди: в країнах – членах Організації економічного співробітництва та розвитку в 90-ті роки інвестиції в знання зростали в середньому на 3,4 % в рік проти 2,2 % зростання інвестицій в основні фонди. З усього обсягу знань, які має у своєму розпорядженні людство, 90 % отримано за останні 30 років [1].

Знання на сьогодні стають одним із основних джерел збільшення вартості товарів та послуг. Е. Тоффлер відзначає, що на сьогодні «... знання, а не дешева робоча сила, символи, а не сировина, несуть в собі вартість» [2]. Знання визначають якість людського капіталу та параметри соціально-економічної активності економічних суб'єктів. Також вони формують якісно нову соціальну здатність людини – сприймати та обробляти різномірну інформацію, яка надходить з різних джерел [3, с. 81]. Знання є основою для продукування та впровадження технологічних, продуктових та управлінських інновацій. Крім цього, знання підвищують ефективність управлінських рішень, оскільки управління – це і є процес використання знань для пошуку найбільш ефективних способів застосування наявної інформації з метою отримання необхідних результатів [4, с. 95].

До основних рис «економіки, що базується на знаннях» відносять:

- збільшення в суспільному продукті частки галузей, які безпосередньо пов'язані з виробництвом та використанням знань;
- стійке економічне зростання, яке базується на активному використанні людського капіталу та високих технологій, перш за все інформаційно-комунікаційних;
- інтелектуалізація економічної діяльності та перетворення працівників, зайнятих виробництвом, передачею та використанням знань, у домінуючу групу в загальній структурі зайнятості;
- формування єдиного інформаційного простору шляхом створення глобальних інформаційних мереж та баз даних, а також збільшення кількості комп'ютерної техніки;
- збільшення обсягів нематеріального накопичення та його випереджальний розвиток порівняно з матеріальним накопиченням; становлення та розвиток особливого виду управлінської діяльності – менеджменту знань (рис. 1).

Але все зазначене вище, на нашу думку, може сформуватися тільки при затвердженні в системі освіти і підготовки кадрів принципу безперервності процесу отримання, оновлення та розширення знань у рамках нової освітньої моделі – освіти протягом життя і, зокрема, становлення якісної системи післядипломної освіти.

Рис. 1. Методологічний формат генезису економіки знань XXI століття

Джерело: [5, с. 8].

Аналіз останніх джерел досліджень і публікацій. Треба зазначити, що визначальну роль освіти у формуванні національної конкурентоспроможності підтверджують численні дослідження. За словами Л. Туроу, «у XXI столітті освіта та кваліфікація робочої сили стануть домінуючою зброєю конкуренції» [6], а Ф. Бомард вважає, що за останні десятиліття ключовим фактором національної конкурентоспроможності стала економічна освіченість – вміння використовувати знання як економічну перевагу. Недарма однією з основних складових Індексу глобальної конкурентоспроможності є показник рівня вищої освіти і навчання в певній країні. Аналіз цього показника за країнами свідчить про те, що ті країни, які мають найвищий Індекс конкурентоспроможності, мають і високий рівень освіти, зокрема, Швейцарія, Фінляндія, Швеція, Нідерланди та інші (табл. 1). Україна в 2012 – 2013 рр. зайняла 73-є місце, тобто Індекс конкурентоспроможності країни трохи збільшився порівняно з попереднім періодом на 9 пунктів (82-е місце). Значне підвищення відбулося і в рівні освіти – з 4,58 до 4,70.

Таблиця 1

Індекси глобальної конкурентоспроможності (ІГК) та індекс вищої освіти і навчання (ВО)

Країна	2009 – 2010		2010 – 2011		2011 – 2012		2012 – 2013	
	ІГК	ВО	ІГК	ВО	ІГК	ВО	ІГК	ВО
Швейцарія	5,60	5,60	5,63	5,79	5,74	5,80	5,72	5,90
Фінляндія	5,43	5,97	5,37	6,06	5,47	6,09	5,55	6,18
Швеція	5,51	5,67	5,56	5,90	5,61	5,81	5,53	5,75
Данія	5,46	5,90	5,32	5,84	5,40	5,75	5,29	5,59
США	5,59	5,57	5,43	5,64	5,43	5,57	5,47	4,88
Японія	5,37	5,06	5,37	5,28	5,40	5,27	5,40	4,98
Німеччина	5,37	5,07	5,39	5,33	5,41	5,73	5,48	5,80
Нідерланди	5,32	5,49	5,33	5,63	5,41	5,66	5,50	5,79
Великобританія	5,19	5,17	5,25	5,34	5,39	5,47	5,45	5,57

Продовження табл. 1

Норвегія	5,17	5,48	5,14	5,59	5,18	5,49	5,27	5,61
Канада	5,33	5,50	5,30	5,66	5,33	5,59	5,27	5,12
Австрія	5,13	5,19	5,09	5,38	5,14	5,38	5,22	5,48
Франція	5,13	5,30	5,13	5,36	5,14	5,24	5,11	5,14
Австралія	5,15	5,33	5,11	5,53	5,11	5,62	5,12	4,87
Бельгія	5,09	5,52	5,07	5,71	5,20	5,75	5,21	5,81
Ірландія	4,84	5,12	4,74	5,17	4,77	5,15	4,91	5,30
Нова Зеландія	4,98	5,49	4,92	5,55	4,93	5,53	5,09	5,35
Естонія	4,56	5,11	4,61	5,17	4,62	5,15	4,64	5,17
Іспанія	4,59	4,69	4,49	4,85	4,54	4,90	4,60	5,02
Чехія	4,67	5,05	4,57	5,11	4,52	4,95	4,51	4,87
Латвія	4,06	4,66	4,14	4,81	4,24	4,84	4,35	4,78
Словаччина	4,31	4,37	4,25	4,49	4,19	4,50	4,14	4,50
Литва	4,30	4,76	4,38	5,07	4,41	5,08	4,41	5,15
Угорщина	4,22	4,63	4,33	4,81	4,36	4,66	4,30	4,67
Італія	4,31	4,35	4,37	4,60	4,43	4,69	4,46	4,73
Греція	4,04	4,43	3,99	4,67	3,92	4,66	3,86	4,74
Польща	4,33	4,82	4,51	5,00	4,46	4,95	4,46	4,92
Україна	3,95	4,38	3,90	4,61	4,00	4,58	4,14	4,70

Механізми, на основі яких освіта сприяє соціальному та економічному розвитку, не з'ясовані повною мірою, і точно виміряти цей внесок, на думку співробітників Інституту Світового Банку, неможливо. Разом з тим, як перший крок вони пропонують таку взаємодію відобразити у вигляді табл. 2 [7].

Таблиця 2

Потенційні вигоди вищої освіти

Вигоди	Індивідуальні	Суспільні
Економічні	Більш висока зарплата	Підвищення продуктивності
	Працевлаштування	Національний та регіональний розвиток
	Більш високі накопичення	Менша необхідність у фінансовій державній підтримці
	Покращення умов праці	Підвищення рівня споживання
	Особиста професійна мобільність	Зміцнення потенціалу переходу від індивідуальної економіки малокваліфікованої праці до економіки, що базується на знаннях
Соціальні	Підвищення якості свого життя та життя дітей	Інтеграція нації та розвиток її керівників
	Прийняття більш адекватних рішень	Демократична участь; підвищення рівня згоди; сприйняття суспільства як структури, що базується на справедливості та створює можливості для всіх
	Підвищення особистого статусу	Соціальна мобільність
	Розширення можливостей у сфері освіти	Підвищення узгодженості суспільства та зниження рівня злочинності
	Більш здоровий спосіб життя	Покращення здоров'я
		Покращення системи базової та середньої освіти

Джерело: [7].

Про те, що сучасний світовий соціально-економічний розвиток вибудовує глобальну економіку знань, в якій освіта, яка перетворюється на людський капітал, стає прямим фактором ефективності та конкурентоспроможності, свідчить попит глобального ринку праці на інтелектуальні професії. Наявність такого попиту, тобто існування якісного нового – чутливого до знань – ринку праці, підтверджують дослідження, де розробляється тема інтелектуальних професій. У таких дослідженнях прямо відзначається, що на сьогодні існує значний інтерес наукового співтовариства до такого предмета, як роль знань та навчання в здійсненні професійної діяльності. І це є результатом змін якості сучасних

соціально-економічних систем, що будуються як інноваційні системи, які мають постійну потребу в нових ідеях та нових технологіях [8].

Постановка завдання. Основним завданням є дослідження ролі післядипломної освіти в економіці, що базується на знаннях.

Виклад основного матеріалу. Отже, для економіки знань характерна невіддільна тріада ринків: ринку знань, ринку освітніх послуг та ринку праці, які не можна розглядати ізольовано, оскільки вони тісно взаємодіють один з одним. Збалансована взаємодія цих ринків проявляється таким чином: соціум визначає пріоритети в сфері знань, ринок праці формує попит на робочу силу визначеної якості, ринок освітніх послуг готує спеціалістів – носіїв необхідних суспільству знань (рис. 2).

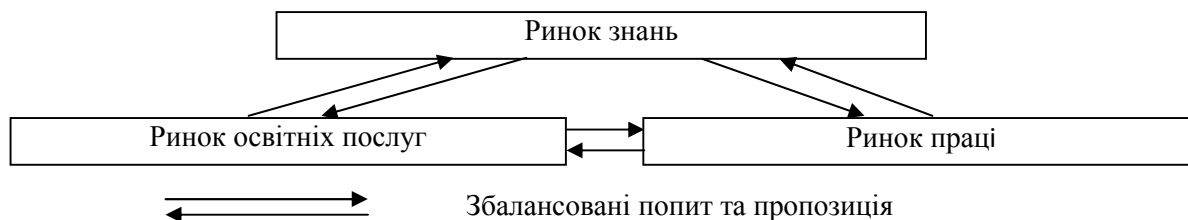

Рис. 2. Ідеальна (збалансована) ринкова модель економіки знань

Джерело: [9, с. 114]

Зрозуміло, що досягнення зазначеного балансу та перехід до ринкової моделі знань можливі лише шляхом модернізації системи освіти та реформування усіх соціально-економічних сфер в країні. А для підтримання або підвищення конкурентоспроможності системи освіти будь-якої країни її необхідно привести у відповідність до вимог зовнішнього та внутрішнього середовища, яке постійно змінюється.

Система «економіки знань» (за методикою Всесвітнього банку) може бути представлена такими елементами, які покладені в основу індексу економіки знань (рис. 3):

- освіта, яка формує наукове та технічне мислення;
- інноваційна система, яка забезпечує генерацію знань, технологій, інновацій (розвинута мережа університетів, лабораторій, наукових інститутів тощо);
- інститути економіки знань (інституційне середовище підтримки інвестицій в освіту та науку, адаптація нових технологій);
- інформаційно-комунікаційна інфраструктура (інформаційно-комунікаційні технології, віртуальні команди розробників, обмін ідеями та рішеннями).

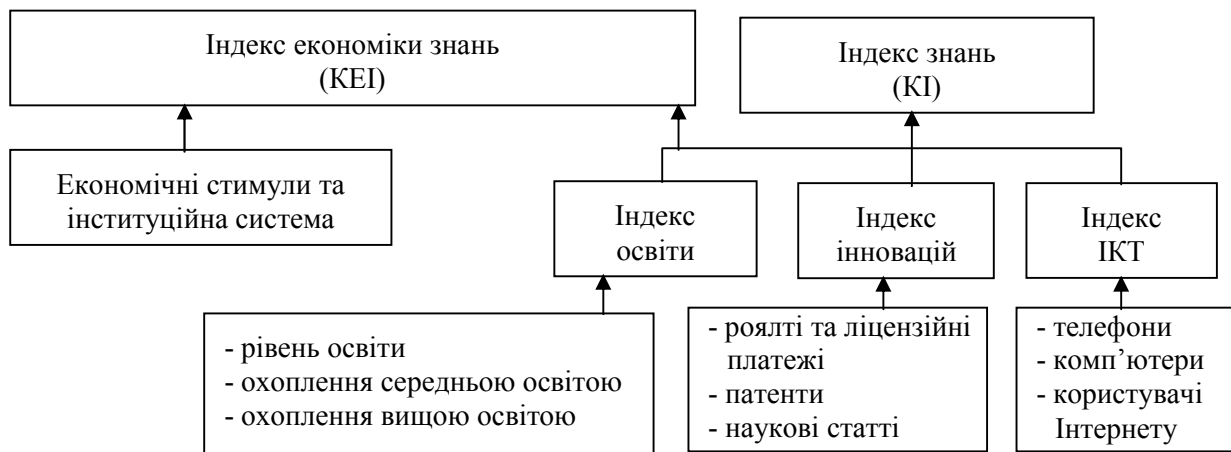

Рис. 3. Структура індексу знань

Джерело: [10].

Ефективна реалізація завдань, які стоять перед освітою в рамках соціально-економічної системи держави, на думку Всесвітнього Банку, передбачає виокремлення трьох складових:

- набуття знань: використання та пристосування для своїх потреб уже наявних у світі знань, наприклад, за допомогою режиму відкритої торгівлі, залучення іноземних інвестицій та укладання

ліцензійних угод; передбачається також створення знань у самих країнах шляхом ведення науково-дослідних та досвідно-конструкторських робіт і використання місцевих знань;

- засвоєння знань: наприклад, забезпечення загальної навчальної освіти, створення можливостей для навчання протягом усього життя та розвиток системи вищої освіти, особливо в сфері науки та технології;

- передача знань: використання нової інформаційної та телекомунікаційної технології на основі конкуренції, розвитку приватного сектора, відповідного нормативно-правового регулювання та забезпечення доступу незаможних до інформаційних ресурсів [11].

Д. Фролов та Д. Шелестова вважають, що концепція «економіки знань» еволюційно зміщує акцент на людину, розглядаючи її як діючого актора суспільного виробництва [12, с. 8], який є генератором та носієм нового знання. Головне в «економіці, що базується на знаннях» – не стільки створити нове знання, а використати його продуктивно. В зв'язку з цим принципово змінюються місце і роль освіти в житті як усього суспільства, так і кожної людини окремо. При цьому освіта повинна виконувати такі основні завдання:

- виробляти у людини здатність перетворювати отриману інформацію у знання;
- створювати основу для того, щоб людина вміла відділяти важливе від несуттєвого;
- пробуджувати інтерес до самого процесу навчання.

Тобто, в такій концепції центром стає людина в процесі пошуку знань, і цей пошук здійснюється не тільки в рамках системи професійної освіти, але й у неформальній освіті та самоосвіті (рис. 4). При цьому на сьогодні важливу роль у цих процесах відіграють інформаційні технології, які дозволяють людям постійно розвивати свої особисті та професійні компетенції. Все більш важливого значення набувають навчання на практиці та здатність створювати інновації; навчання стає невід'ємною частиною всього економічного та соціального життя.

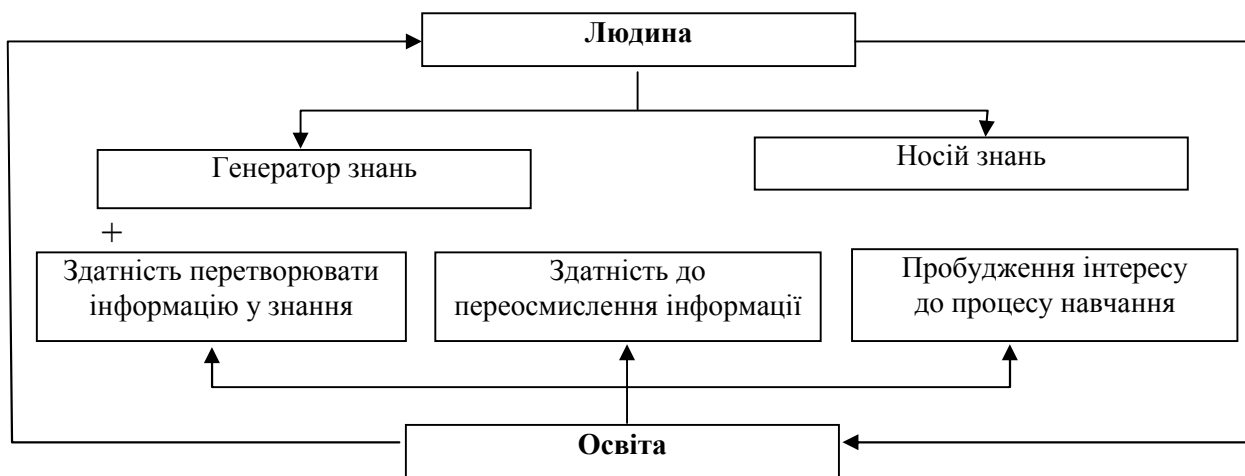

Рис. 4. Місце людини та її взаємозв'язок з освітнім процесом в «економіці, що базується на знаннях»

Джерело: розроблено автором.

Оскільки розвиток науки приводить до інтенсивного процесу прирощення знань, все більше збільшується невідповідність між «життєвим циклом» наукового знання й аналогічним циклом освітнього знання. Це спричиняє знецінення, в тому числі й професійних знань, які були отримані раніше, що призводить до морального зношення людського капіталу у спеціалістів, які регулярно не підвищують кваліфікацію, не оновлюють і не розширюють свої знання. В науковій літературі в зв'язку з цим використовується термін «період напіврозпаду компетентності», який означає тривалість часу після закінчення закладу професійної освіти, протягом якого компетентність спеціаліста, в результаті застарівання отриманих знань під впливом нових досягнень науки та техніки, зменшується наполовину [13]. Диференціація періодів напіврозпаду компетенції обумовлена не тільки швидкістю оновлення знань у відповідній галузі науки, але й структурою сформованих знань спеціаліста в освітньому закладі. Так, існують знання з довгим та коротким напіврозпадом: до перших відносять теоретичні, фундаментальні знання, які більш стійкі до дії факторів морального старіння; до другої групи відносять професійні, прикладні знання, які мають порівняно короткий проміжок періоду життя. За де-

якими оцінками, щорічно оновлюється 5 % теоретичних і 20 % прикладних знань [14, с. 12]. Як зазначив Цукуба: «поділ мислення і дії за традиційною моделлю... може бути доречним для постійної технології, але він навряд чи є відповідним швидкому технологічному прогресу» [15, с. 256–257].

Зазначене об'єктивно вимагає зміни принципів взаємодії науки та освіти, диктує необхідність переходу від системи освіти «на все життя» до системи освіти «протягом усього життя». Отже, в «економіці, що базується на знаннях» особливу роль необхідно відвести саме післядипломній освіті, яка забезпечує безперервність навчання та постійне підвищення рівня людського капіталу (рис. 5).

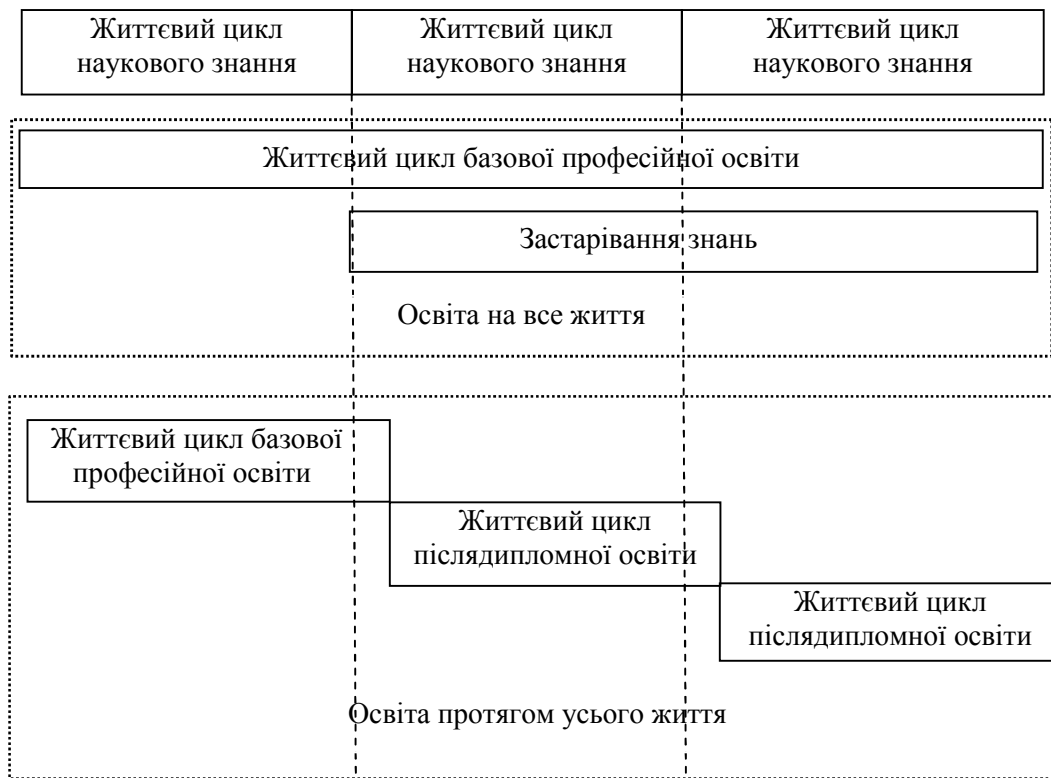

Рис. 5. Роль післядипломної освіти в контексті «економіки, що базується на знаннях»

Джерело: розроблено автором

Погоджуємося з М. Згуровським, який сформулював низку важливих завдань у напрямі руху університетів до суспільства знань, які, на нашу думку, сприяють і формуванню ефективної системи післядипломної освіти:

1. Навчальні програми мають забезпечувати студентів базовими знаннями і навичками, необхідними для розвитку можливостей і потреб оновлювати свої знання впродовж усього життя.
2. Навчальні заклади повинні пропонувати ширший вибір програм короткотермінового навчання для різних категорій людей з різноманітними мотиваціями і цілями.
3. З метою задоволення потреб галузей економіки, що швидко змінюються, необхідно мати ефективні механізми взаємодії з ринком праці і на цій основі здійснювати корекцію навчальних програм.
4. Процедури оцінювання якості навчання мають бути відмінні від традиційних. Очевидно, оцінюватись мають кваліфікація, здібності і знання випускників.
5. Потребують змін традиційні університетські дисципліни, зменшення дистанції між фундаментальними та прикладними дослідженнями, і в результаті – виникають міждисциплінарні і мультидисциплінарні програми навчання з підготовки фахівців, орієнтованих на вирішення складних міждисциплінарних проблем.
6. Впровадження нових педагогічних підходів, що ґрунтуються на альтернативних механізмах передачі знань, одночасне використання мультимедійних засобів, комп'ютерів та Інтернету дозволяють зробити процес навчання більш інтенсивним й інтерактивним [16].

Висновки. Отже, післядипломна освіта в контексті «економіки, що базується на знаннях» покликана вирішувати двоєдине завдання. З одного боку, вона має задовольняти інтелектуальним і про-

фесійним запитам особистості, з другого – формувати та збільшувати інтелектуальний і професійний потенціал суспільства. Виходячи з цього, основними функціями післядипломної освіти є: розвиток особистості того, хто навчається, його індивідуальних здібностей; професійна підготовка, перепідготовка та підвищення кваліфікації того, хто навчається, протягом усього життя; формування наукового потенціалу суспільства.

Список використаної літератури

1. Костина Т. А. Высшее образование в условиях экономики знаний [Электронный ресурс] / Т. А. Костина // Актуальные проблемы бизнес-образования : X Междунар. науч.-практ. конф., (Минск, 27–28 апреля 2011 г.). – С. 130–132. – Режим доступа : http://www.sbmt.bsu.by/Data_RUS/ContBlocks/01113/Kostina.pdf
2. Тоффлер Э. Метод, которым мы создаём богатство / Э. Тоффлер, Х. Тоффлер // Россия – 2010. – № 3. – С. 162–166.
3. Дятлов С. А. Принципы информационного общества // Информационное общество. – 2000. – № 2. – С. 11–85.
4. Друкер П. Посткапиталистическое общество / П. Друкер // Новая постиндустриальная волна на Западе : антология / под ред. Иноземцева В. Л. – М. : Academia, 1999. – С. 70–100.
5. Лук'яненко Д. Імплементція парадигми економіки знань у стратегії національного економічного розвитку / Д. Лук'яненко, О. Лук'яненко, О. Дорошенко // Міжнародна економічна політика. – 2013. – № 2 (19). – С. 5–26.
6. Туроу Л. Будущее капитализма: как сегодняшние экономические силы формируют завтрашний мир [Электронный ресурс] / Л. Туроу; пер. с англ. А. И. Федорова. – Режим доступа : <http://www.netda.ru/belka/texty/thurow/>
7. Формирование общества, основанного на знаниях. Новые задачи высшей школы / пер. с англ. – М. : Весь Мир, 2003.
8. Hislop, D. Conceptualizing knowledge work utilizing skill and knowledge-based concepts // Management learning. – Vol. 39, № 5. – London; New Delhi, 2008. – P. 579–596.
9. Благоразумова О. В. Сбалансированное взаимодействие рынков экономики знаний как основа непрерывного образования / О. В. Благоразумова // Образование через всю жизнь: Непрерывное образование в интересах устойчивого развития : материалы 11-й междунар. конф. : в 2 ч. / сост. Н. А. Лобанов; под науч. ред. Н. А. Лобанова и В. Н. Скворцова ; ЛГУ им. А. С. Пушкина, НИИ соц.-экон. и пед. пробл. непрерыв. образования. – Вып. 11, ч. I. – СПб. : ЛГУ им. А. С. Пушкина, 2013. – С. 114–117.
10. Knowledge Economy Index (KEI) 2012 Rankings [Электронный ресурс] / Официальный сайт Всемирного Банка. – Режим доступа : <http://siteresources.worldbank.org/INTUNIKAM/Resources/2012.pdf>.
11. Знание на службе развития. Отчет о мировом развитии. 1998/99, включая выборочные показатели мирового развития. – М. : Весь Мир; Всемирный Банк, 1999.
12. Фролов Д. П. Институциональный фактор развития «экономики, основанной на знаниях» / Д. П. Фролов, Д. А. Шелестова // Вестник Волгоградского государственного университета. – 2009. – № 1 (14). – С. 6–14. – (Серия 3 «Экономика. Экология»).
13. Вульфсон Б. Л. Стратегия развития образования на Западе на пороге XXI века / Б. Л. Вульфсон. – М. : УРАО, 1999. – 207 с.
14. Садовничий В. А. Высшая школа России: традиции и современность / В. А. Садовничий // Высшее образование сегодня. – 2002. – № 12. – С. 10–16.
15. Тоффлер Э. Метаморфозы власти / Э. Тоффлер ; пер. с англ. – М. : Изд-во АСТ, 2003. – 669 с.
16. Згуровський М. Суспільство знань та інформації – технології, виклики та перспективи / М. Згуровський // Дзеркало тижня. – 2003. – № 19 (444).

References

1. Kostina, T. A. (2011), "Higher education in the conditions of knowledge-based economy" ["Vysshee obrazovaniye v usloviyakh ekonomiki znaniy"], *Aktual'nye problemy biznes-obrazovaniya: X Internat. theoret. and pract. conf.*, Minsk, April, 27–28, pp. 130–132, available at: http://www.sbmt.bsu.by/Data_RUS/ContBlocks/01113/Kostina.pdf
2. Toffler, E., Toffler, Kh. (2010), "The method by which we create the wealth" ["Metod, kotorym my sozdaem bogatstvo"], *Rossyya*, No. 3, pp. 162–166.
3. Dyatlov, S. A. (2000), "Principles of information-oriented society" ["Printsypy informatsionnogo obshchestva"], *Informatsionnoe obshchestvo*, No. 2, pp. 11–85.
4. Druker, P. (1999), "Postcapitalist society". Inozemtsev, V. L. (ed.) ["Postkapitalisticheskoe obshchestvo". Pod red. Inozemtseva V. L.], *Novaya postindustrial'naya volna na Zapade: anthology*, Academia, Moscow, pp. 70–100.
5. Luk'yanenko, D., Luk'yanenko, O., Doroshenko, O. (2013), "Implementation of the paradigm of knowledge-based economy in the strategy of national economic development" ["Implementatsiya paradyhmy ekonomiky znan' u stratehiyi natsional'noho ekonomichnoho rozvytku"], *Mizhnarodna ekonomichna polityka*, No. 2 (19), pp. 5–26.

6. Turou, L. "The future of capitalism: how economic forces of today form the world of tomorrow". Trans. from Eng. of A. Y. Fedorov ["Budushchee kapitalizma: kak sehodnyashnie ekonomicheskie sily formiruyut zavtrashniy mir". Per. s angl. A. Y. Fedorova], available at : <http://www.netda.ru/belka/texty/thurow/>
7. "Formation of knowledge-based society. New tasks of higher education". Trans. from Eng. ["Formirovaniye obshchestva, osnovannogo na znaniyakh. Novyye zadachi vysshey shkoly". Per. s angl.], (2003), Ves' Myr, Moscow.
8. Hislop, D. (2008), "Conceptualizing knowledge work utilizing skill and knowledge-based concepts", *Management learning*, London; New Delhi, Vol. 39, No. 5, pp.579–596.
9. Blagorazumova, O. V. (2013), "Balanced interaction of markets of knowledge-based economies as a basis of lifelong education" ["Sbalansirovanoe vzaimodeystvie rynkov ekonomiki znaniy kak osnova nepreryvnogo obrazovaniya"], *Obrazovaniye cherez vsyu zhyzn'*: *Nepreryvnoe obrazovaniye v interesakh ustoychivogo razvitiya*: materials of the 11th Internat. conf.: in 2 parts, LGU im. A. S. Pushkina, St. Petersburg, Issue 11, part I, pp. 114–117.
10. Knowledge Economy Index (KEI) 2012 Rankings. Official site of the World Bank, available at: <http://siteresources.worldbank.org/INTUNIKAM/Resources/2012.pdf>.
11. "Knowledge in service of development. Report on the world development of 1998/99, including sampling activities of the world development" ["Znaniye na sluzhbe razvitiya. Otchet o mirovom razvitii 1998/99, vklyuchaya vyborochnye pokazateli mirovogo razvitiya"] (1999), Ves' Mir; Vsemirnyy Bank, Moscow.
12. Frolov, D. P., Shelestova, D. A. (2009), "Institutional factor of the development of knowledge-based economy" ["Institutsional'nyy faktor razvitiya "ekonomiki, osnovannoy na znaniyakh"] *Vestnik. Volgogradskogo gosudarstvennogo universiteta. Ser. 3, Ekonomika. Ekologiya*, No. 1 (14), pp. 6–14.
13. Vul'fson, B. L. (1999), "Strategy of education development at the West on the threshold of XXI century" ["Strategiya razvitiya obrazovaniya na Zapade na poroge XXI veka"], URAO, Moscow, 207 p.
14. Sadovnichiy, V. A. (2002), "Higher school of Russia: traditions and modern times" ["Vysshaya shkola Rossii: traditsii i sovremennost'"], *Vysshee obrazovaniye segodnya*, No. 12, pp. 10 – 16.
15. Toffler, E. (2003), "Power metamorphoses". Trans. from Eng. ["Metamorfozy vlasti". Per. s angl.], Izd-vo AST, Moscow, 669 p.
16. Z:hurovs'kiy, M. (2003), "Knowledge and information society – technologies, challenges and prospects" ["Suspil'stvo znan' ta informatsiyi – tekhnolohiyi, vyklyky ta perspektyvy", *Dzerkalo tyzhnya*, No. 19 (444).

S. V. Lyshko

THE ROLE OF POSTGRADUATE EDUCATION IN THE KNOWLEDGE-BASED ECONOMY

Today, there is more and more gap between those who are successful in labor market, constantly maintain and update their skills, and those who lag behind, who haven't time for professional requirements that are constantly growing. All of these changes can be described as a transition to "knowledge-based society", that is one in which intangible goods and services are the foundation of the economy, and where knowledge and skills are of paramount importance. The decisive role of education in the formation of national competitiveness is confirmed by numerous studies.

Knowledge-based economy is characterized by inseparable triad of markets: knowledge market, education market and labor market, which cannot be seen in isolation, as they closely interact with each other. The balanced interaction of these markets is shown in the following way: the society determines the priorities of knowledge, labor market creates demand for labor of a certain quality, the market of educational services prepares specialists – carriers of required knowledge in the society. At the center of this concept there is a man in the process of search for knowledge, and the search is carried out not only within vocational education system, but also in non-formal education and self-education.

The mission of postgraduate education in the context of "knowledge-based economy" is to solve the dual task. On the one hand, it must meet intellectual and professional needs of the individual, on the other – to form and increase intellectual and professional potential of the society. On this basis, the main functions of postgraduate education consist in student development, his individual abilities; lifelong training, retraining and increasing skills of the trainee; the formation of scientific potential of the society.

Keywords: *knowledge-based economy, postgraduate education, society of knowledge, obsolescence of knowledge, education for life, lifelong education, knowledge index, global competitiveness index.*

Рецензенти: д.е.н., професор Фінагіна О. В., завідувач кафедри менеджменту, Черкаський державний технологічний університет; д.е.н., професор Манн Р. В., завідувач кафедри економіки та підприємництва, Черкаський державний технологічний університет.